

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

**Projekt budżetu
oraz planów finansowych
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
Funduszu Rezerwy Demograficznej
i Funduszu Alimentacyjnego
na rok 2003**

Materiał dla Sejmu i Senatu

Warszawa 2002

Spis treści

Wprowadzenie	5
Wydatki budżetu, część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych ...	7
Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	7
Dział 851 – Ochrona zdrowia.....	8
Dział 853 – Opieka społeczna – zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze	8
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych.....	9
Dochody.....	9
Wydatki	11
<i>Wydatki na świadczenia pieniężne .....</i>	<i>12</i>
<i>Wydatki bieżące.....</i>	<i>13</i>
<i>Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.....</i>	<i>14</i>
<i>Koszty obsługi kredytów i pożyczek.....</i>	<i>16</i>
Sytuacja finansowa	16
Fundusz Rezerwy Demograficznej	18
Dochody.....	18
Wydatki	19
Sytuacja finansowa	19
Fundusz Alimentacyjny.....	20
Dochody.....	20
Wydatki – koszty	21
Sytuacja finansowa	22
Informacja dodatkowa do Projektu budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu Alimentacyjnego na rok 2002	23
1. Wpływy ze składek na FUS.....	23
2. Dotacja celowa dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	24
3. Pozostałe dochody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.....	24
4. Otwarte Fundusze Emerytalne	25
5. Wydatki na emerytury i renty	25
6. Wydatki na zasiłki i pozostałe świadczenia	26
7. Koszty obsługi kredytów i pożyczek	26
8. Zobowiązania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.....	27
9. Zagrożenia.....	27
Załącznik 1. Projekt planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na rok 2003.....	29
Załącznik 2. Projekt planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2003	31
Załącznik 3. Projekt planu finansowego Funduszu Alimentacyjnego na rok 2003	33

Wprowadzenie

Zakres działalności oraz zasady finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych normuje ustawa z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późniejszymi zmianami). Zakład realizuje zadania wynikające z powołanej ustawy oraz zadania nie mające charakteru ubezpieczeniowego, powierzone ZUS do wypłaty na podstawie odrębnych przepisów.

Podstawowym źródłem finansowania wyżej wymienionych zadań są:

- wydatki budżetowe,
- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS),
- Fundusz Alimentacyjny (FAL).

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej (FRD) oraz Funduszu Alimentacyjnego na rok 2003 uwzględnia następujące założenia:

- 1) średnioroczny wskaźnik wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2003 r. 103,5% oraz dodatkowe wynagrodzenia gwarantowane Kartą Nauczyciela w kwotach 510 mln zł i 2 298 mln zł odpowiednio w latach 2002 i 2003 (wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne), co daje łączny wskaźnik na poziomie 104,2%,
- 2) wskaźnik zatrudnienia w gospodarce narodowej 100,8%,
- 3) skutki finansowe reformy ubezpieczeń społecznych – składki planowane do przekazania OFE w szacunkowej kwocie 11 385 mln zł oraz FRD w kwocie 231 mln zł i ubytek składek z tytułu ograniczenia podstawy wymiaru składek do 30-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 3 300 mln zł,
- 4) wskaźnik ściągłości składek na ubezpieczenia społeczne na poziomie 97,7%,
- 5) stopę składki na ubezpieczenie wypadkowe na poziomie obowiązującej w 2002 r., tj. 1,62%,
- 6) wzrost liczby osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe o 0,3%, tj. do przeciętnego miesięcznego poziomu 7 176,0 tys. (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi),
- 7) waloryzację emerytur i rent od 1 marca 2003 r. wskaźnikiem 103,7%,
- 8) wzrost wysokości zasiłków chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, wyrównawczego, pogrzebowego, świadczenia rehabilitacyjnego w związku ze zmianą przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2003 r.,
- 9) wydatki na prewencję rentową w kwocie 115 mln zł,

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2003

- 10) wydatki na prewencję wypadkową w kwocie 5 mln zł,
- 11) powrót do przepisów obowiązujących przed 1 czerwca 2002 r. dotyczących progu dochodowego uprawniającego do otrzymania zasiłków rodzinnych, wychowawczych oraz świadczeń alimentacyjnych,
- 12) średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem 102,3%,
- 13) odpis z FUS na działalność Zakładu w wysokości 1 850 mln zł.

Projekty planów finansowych w układzie rodzajowym ilustrują załączniki od 1 do 3.

Uzasadnienie do poszczególnych planów przedstawiono w dalszej części opracowania.

Wydatki budżetu, część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Planowane wydatki budżetu w części 73 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wynoszą 35 405 392 tys. zł i obejmują:

- w dziale 753 – obowiązkowe ubezpieczenia społeczne 30 261 211 tys. zł,
- w dziale 851 – ochrona zdrowia 104 506 tys. zł,
- w dziale 853 – opieka społeczna – zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze 5 039 675 tys. zł.

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

Wydatki w dziale zaplanowano w łącznej kwocie 30 261 211 tys. zł. Z planowanej kwoty przypada na:

- 1) dotację dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 27 967 454 tys. zł, (szczegółowe omówienie dotacji przedstawiono przy dochodach funduszu), w tym:
  - 11 384 788 tys. zł na uzupełnienie z powodu składki przekazanej do otwartych funduszy emerytalnych,
  - 230 899 tys. zł na uzupełnienie z powodu środków przekazanych do Funduszu Rezerwy Demograficznej,
- 2) dotację dla Funduszu Alimentacyjnego 1 249 230 tys. zł, (szczegółowe omówienie dotacji przedstawiono przy dochodach funduszu),
- 3) składki na ubezpieczenia społeczne 1 043 904 tys. zł, z tego:
  - składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych oraz za osoby pobierające zasiłek macierzyński 616 472 tys. zł. Plan w tym zakresie opracowano przy założeniu, że na urloпах wychowawczych przebywać będzie 163,0 tys. osób, a podstawą wymiaru składki będzie wysokość stałego zasiłku z pomocy społecznej oraz planowanej kwoty wydatków na zasiłki macierzyńskie,
  - sfinansowanie przez budżet państwa części kosztów osobowych pracodawcy, odpowiadającej należnej składce na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby niepełnosprawne na kwotę 427 432 tys. zł,
- 4) renty odszkodowawcze przyznane osobom poszkodowanym przez żołnierzy wojsk Federacji Rosyjskiej, wypłacane przez ZUS dla 90 osób na kwotę 623 tys. zł.

Dział 851 – Ochrona zdrowia

Wydatki w tym dziale stanowią składki na ubezpieczenie zdrowotne osób korzystających z urlopów wychowawczych oraz osób, którym przyznano renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz członków ich rodzin. Wydatki na ten cel, przyjęto w kwocie 104 506 tys. zł.

Dział 853 – Opieka społeczna – zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze

Wydatki na zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze zaplanowano w łącznej kwocie 5.039.675 tys. zł.

Z planowanej kwoty przypada:

- 4.979.920 tys. zł na zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne oraz wychowawcze,
- 59.755 tys. zł na koszty ustalenia uprawnień, wypłaty oraz dochodzenia nienależnie pobranych zasiłków.

Wydatki na zasiłki zaplanowano przy założeniu:

- przeciętnej miesięcznej liczby zasiłków: rodzinnych na poziomie 5.898,1 tys., pielęgnacyjnych – 644,4 tys. oraz wychowawczych – 162,5 tys. Przy ustaleniu liczby zasiłków rodzinnych oraz wychowawczych, uwzględniono jej zmianę w wyniku powrotu do przepisów obowiązujących przed 1 czerwca 2002 r., tzn. przyjęto próg dochodowy uprawniający do otrzymania świadczenia na poziomie 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2002 r. Spowoduje to rozszerzenie liczby osób uprawnionych do zasiłków rodzinnych oraz zawężenie kręgu osób uprawnionych do zasiłku wychowawczego w II półroczu 2003r.,
- braku waloryzacji stawki zasiłku rodzinnego i wychowawczego od 1 czerwca 2003 r., wynikającego z zasad jej ustalania.

Kwota wydatków nie obejmuje skutków waloryzacji zasiłków pielęgnacyjnych wskaźnikiem 103,7% (wynikającym z waloryzacji świadczeń emerytalno - rentowych), które będą sfinansowane z rezerwy celowej budżetu państwa.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

W ramach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyodrębnia się fundusze odpowiadające określonym ryzykom ubezpieczeniowym, tj. emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy. Wobec tego dochody i wydatki Funduszu zostały zaprezentowane w podziale na poszczególne fundusze.

Dochody

Na 2003r. zaplanowano dochody Funduszu według przypisu w łącznej kwocie 101 927 728 tys. zł, tj. o 4,2 % wyżej od planowanego wykonania 2002 r., a wpływy ogółem na poziomie 100 174 396 tys. zł, tj. 4,2 % wyżej od planowanego wykonania 2002 r. (patrz również punkt 1 *Informacji dodatkowej do Projektu budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy demograficznej na 2003 rok*).

Przypis składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 73 723 935 tys. zł oszacowano przy uwzględnieniu:

- przypisu składek planowanego na 2002 r.,
- dynamiki przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w 2003 r. 100,8%,
- średniorocznego wskaźnika wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2003 r. 103,5% oraz dodatkowych wynagrodzeń gwarantowanych Kartą Nauczyciela w kwotach 510 mln zł i 2 298 mln zł odpowiednio w latach 2002 i 2003 (wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne), co daje łączny wskaźnik na poziomie 104,2%,
- składek należnych otwartym funduszom emerytalnym szacowanych wg przypisu na kwotę 11 657 575 tys. zł (patrz również punkt 4 *Informacji dodatkowej*),
- ubytku składek na skutek planowanego przekroczenia przez 208,5 tys. osób rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe równej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (tj. kwoty 65 850 zł), który na 2003 r. zaplanowano w wysokości 3 300 009 tys. zł,
- przekazania części składki na ubezpieczenie emerytalne wynoszącej 0,1% podstawy jej wymiaru do Funduszu Rezerwy Demograficznej w kwocie 230 899 tys. zł,
- przeciętnej stopy składki na ubezpieczenie wypadkowe na poziomie obowiązującym w 2002 r., tj. 1,62%.

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2003

Wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 71 993 915 tys. zł oszacowano przy założeniu, że wskaźnik ściągłości składek w 2003 r. ukształtuje się na poziomie planowanego wykonania 2002 r., tj. 97,7%. Na poszczególne fundusze wpływy składek oszacowano następująco :

- fundusz emerytalny   32 775 911 tys. zł,
- fundusz rentowy   29 658 548 tys. zł,
- fundusz chorobowy   5 754 467 tys. zł,
- fundusz wypadkowy   3 804 989 tys. zł.

Kwota odpływu składek do OFE w 2003 r. uwzględnia szacowaną średnioroczną liczbę członków, za których przekazywana będzie składka do OFE na poziomie 7,9 mln osób oraz przeciętną miesięczną składkę w wysokości 123,64 zł (patrz również punkt 4 *Informacji dodatkowej*).

Pozostałe dochody własne (wpływy) Funduszu zaplanowano na kwotę 213 027 tys. zł. Dochody te obejmują m.in. zapłacone odsetki za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń (patrz również punkt 3 *Informacji dodatkowej*).

Dotacja dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zaplanowana została w kwocie 27 967 454 tys. zł przy uwzględnieniu :

- minimalnego stanu środków pieniężnych na koniec roku w kwocie 376 703 tys. zł, przy czym stan na koniec roku zabezpiecza zaledwie ok. 30% wypłaty pierwszego terminu płatności emerytur i rent,
- dochodów własnych (wpływów) Funduszu ogółem w kwocie 72 206 942 tys. zł (przy wskaźniku ściągłości składek na poziomie 97,7%),
- wydatków Funduszu (po wyeliminowaniu naliczonych kosztów obsługi pożyczki z budżetu, które nie zostaną poniesione w 2003 r.), w kwocie 102 173 009 tys. zł,
- sfinansowania terminu „1” i „5” wypłaty emerytur i rent stycznia 2004 r. zaliczkową dotacją z 2004 r.

Planowana kwota dotacji obejmuje skutki finansowe reformy ubezpieczeń społecznych w łącznej kwocie 11 615 687 tys. zł, z tego ubytek z tytułu :

- przekazania składek na ubezpieczenie emerytalne do OFE na kwotę 11 384 788 tys. zł, przy czym nie planuje się uregulowania z dotacji do FUS zaległych składek za lata 1999 - 2002,

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

- przekazania części składek na ubezpieczenie emerytalne w kwocie 230 899 tys. zł do Funduszu Rezerwy Demograficznej.

Dotacja celowa w kwocie 3 492 998 tys. zł przeznaczona jest na sfinansowanie wydatków na świadczenia pieniężne inne niż z ubezpieczenia społecznego, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów. Dotacja uwzględnia skutki finansowe waloryzacji świadczeń od 1 marca 2003 r. wskaźnikiem 103,7% (patrz również punkt 2 *Informacji dodatkowej*).

Dotacja uzupełniająca dochody własne FUS w 2003 r. (wynikająca z ustawowo zapisanej gwarancji państwa wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego) wynosi 12 858 769 tys. zł.

Wydatki

Wydatki Funduszu na 2003 r. zaplanowano w łącznej kwocie 102 186 751 tys. zł, tj. o 3,3% wyżej od przewidywanego wykonania (p.w.) 2002 r. Wydatki poszczególnych funduszy w 2003 r., obejmujące wydatki na świadczenia pieniężne oraz wydatki bieżące zaplanowano następująco:

- funduszu emerytalnego 52 043 243 tys. zł,
- funduszu rentowego 38 342 106 tys. zł,
- funduszu chorobowego 5 239 985 tys. zł,
- funduszu wypadkowego 4 444 075 tys. zł.

z tego wydatki na świadczenia pieniężne wynoszą:

- funduszu emerytalnego 52 043 243 tys. zł,
- funduszu rentowego 38 190 526 tys. zł,
- funduszu chorobowego 5 236 825 tys. zł,
- funduszu wypadkowego 4 439 075 tys. zł.

Planowane wydatki Funduszu obejmują:

świadczenia pieniężne	99 909 669 tys. zł,
wzrost o 4,5%,	
wydatki bieżące	159 740 tys. zł,
wzrost o 3,1%,	
odpis na działalność Zakładu	1 850 000 tys. zł,
spadek o 33,6%,	
koszt obsługi kredytu	253 600 tys. zł,
wzrost o 84,6%,	
koszt obsługi pożyczki z budżetu	13 742 tys. zł,
spadek o 95,4%.	

Wydatki na świadczenia pieniężne

Wśród ogółu wydatków na świadczenia pieniężne 91,6% stanowią wydatki na emerytury i renty – 91 501 200 tys. zł, co oznacza wzrost w stosunku do p.w. 2002 r. o 4,8% (patrz również punkt 5 *Informacji dodatkowej*). Plan wydatków w tym zakresie uwzględnia:

- przeciętną miesięczną liczbę emerytur i rent (bez świadczeń pozostających w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) na poziomie 7 176,0 tys. (wzrost do p.w. 2002 r. o 0,3%),
- waloryzację świadczeń emerytalno - rentowych od 1 marca 2003 r. wskaźnikiem 103,7%. Planuje się, że przeciętna miesięczna wypłata emerytury - renty z FUS osiągnie w 2003 r. poziom 1 039,54 zł, przy planowanej w 2002 r. 993,12 zł (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi).

Wydatki na świadczenia emerytalno - rentowe poszczególnych funduszy oszacowano następująco:

- fundusz emerytalny 52 038 323 tys. zł,
- fundusz rentowy 32 764 912 tys. zł,
- fundusz wypadkowy 3 822 531 tys. zł.

Na zasiłki i pozostałe świadczenia obejmujące: zasiłki chorobowe, macierzyńskie opiekuńcze, pogrzebowe, wyrównawcze, jednorazowe odszkodowania powypadkowe, świadczenia rehabilitacyjne, ryczałty energetyczne, dodatki kombatanckie, świadczenia pieniężne dla osób, które służbę wojskową odbywały w kopalni, świadczenia dla osób deportowanych i osadzonych w obozach pracy przymusowej, deputaty węglowe dla emerytów i rencistów kolejowych, zaplanowano kwotę 8 408 469 tys. zł, tj. o 1,4% wyższą od p.w. 2002 r. (patrz również punkt 6 *Informacji dodatkowej*). Z tego:

- 6 910 080 tys. zł na świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego,
- 1 461 539 tys. zł na świadczenia finansowane z dotacji celowej, a zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów,
- 36 850 tys. zł na odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczeń lub ich wypłacie.

Na wypłaty zasiłków chorobowych zaplanowane zostały środki w kwocie 4 060 378 tys. zł., w tym 3 752 929 tys. zł finansowane z funduszu chorobowego. Założono wzrost liczby dni zasiłków finansowanych przez FUS w stosunku do liczby w p.w. 2002 r. do poziomu 99 162,7 tys. Wynika to z uwzględnienia zmiany w Kodeksie Pracy polegającej na skróceniu z 35 do 33 dni finansowania absencji przez pracodawców oraz przejęcia przez FUS finansowania zasiłku chorobowego z tytułu wypadków przy pracy od pierwszego dnia

niezdolności do pracy zgodnie z projektem ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadku przy pracy i chorób zawodowych.

Planowane wydatki funduszu chorobowego i wypadkowego na zasiłki chorobowe obciążone są niepewnością wynikającą z wprowadzonych zmian przepisów prawa, co oznacza, że wydatki te mogą okazać się wyższe.

Wydatki na zasiłki macierzyńskie i opiekuńcze zaplanowano przy założeniu wzrostu poziomu urodzeń o 1,7% w związku z wejściem w wiek rozrodczy kobiet z wyżu demograficznego. Zaplanowana liczba zasiłków macierzyńskich jest niższa od przewidywanej w 2002 r., w wyniku skrócenia wymiaru urlopu macierzyńskiego w związku z nowelizacją od 13.01.2002 r. ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Przeciętne wysokości zasiłków: chorobowych, macierzyńskich, opiekuńczych, wyrównawczych, pogrzebowych, świadczeń rehabilitacyjnych oraz jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zaplanowano z uwzględnieniem prognozowanej dynamiki przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

Wydatki bieżące

Wydatki bieżące Funduszu zaplanowano w kwocie 159 740 tys. zł. Wydatki te obejmują koszty obsługi świadczeń wypłacanych z FUS zleconych Zakładowi do realizacji w kwocie 36 580 tys. zł (stanowiące przychody ZUS), odpłatność dla płatników składek za zadania związane z wypłatą świadczeń z ubezpieczenia chorobowego oraz wydatki na prewencję rentową i wypadkową.

Wydatki na prewencję rentową zostały ustalone w kwocie 115 000 tys. zł. W ramach tych środków leczeniu rehabilitacyjnemu zostanie poddanych ok. 58,2 tys. ubezpieczonych. Koszty leczenia rehabilitacyjnego oraz zwrot kosztów przejazdu na rehabilitację wymienionej liczby ubezpieczonych szacuje się na kwotę 114 150 tys. zł. Natomiast na pozostałe wydatki związane z prowadzeniem prewencji rentowej planuje się przeznaczyć 850 tys. zł, (m. in. na opracowanie zleconych tematów – badania i analizy przyczyn niezdolności do pracy oraz na finansowanie innych działań dotyczących prewencji rentowej, m. in. szkolenia, konferencje, nagrody).

W planie uwzględniono wydatki na prewencję wypadkową, która jest nową pozycją wynikającą z projektu ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Wydatki na prewencję wypadkową zostały ustalone w kwocie 5 000 tys. zł.

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Wysokość odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na działalność Zakładu w 2003 r. została określona w projekcie ustawy budżetowej na rok 2003, w kwocie **1 850 000 tys. zł**, co oznacza zmniejszenie odpisu na ZUS w stosunku do zatwierdzonego w ustawie budżetowej na 2002 r. o kwotę 934 710 tys. zł (o 34 %).

Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Finansów, zakładającymi wykorzystanie środków zgromadzonych przez Zakład na uregulowanie zobowiązań z tytułu odsetek do OFE, przyjęto, że środki finansowe pozostające z lat ubiegłych, oszacowane na kwotę 1 350 000 tys. zł, zostaną przeznaczone na finansowanie kosztów bieżącej działalności ZUS. Powyższa kwota może ulec zmianie w zależności od realizacji w 2002 r. zadań rzeczowych, których wykonanie jest niezależne od ZUS (np. w wyniku przedłużających się procedur przetargowych).

Przychody własne Zakładu na rok 2003 zostały określone na ogólną kwotę 391 965 tys. zł, z czego:

- 296 130 tys. zł przypada na przychody uzyskiwane z tytułu wykonywania zadań zleconych Zakładowi. Planowane przychody uwzględniają m.in. obowiązujące stawki odpłatności za pobór i dochodzenie składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, ubezpieczenie zdrowotne do Kas Chorych (0,25% od kwot zidentyfikowanych), jak również obejmują należności z tytułu ponoszonych kosztów bieżącej działalności Zakładu, związanych z działalnością Funduszu Alimentacyjnego (w wysokości 43 500 tys. zł, tj. zgodnie z projektem ustawy budżetowej na 2003r., co oznacza zmniejszenie w stosunku do 2002 r. o 43 %, tj. o 32 000 tys.zł), obsługą świadczeń wypłacanych z FUS, podlegających finansowaniu ze środków budżetu państwa, itp.; odpłatność dla ZUS z tytułu poboru i dochodzenia składek na OFE naliczono z uwzględnieniem wskaźnika 0,8% przypisu tych składek na to ubezpieczenie,
- 95 835 tys. zł stanowią pozostałe przychody własne Zakładu uzyskiwane m.in. za terminowe wpłacanie podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, a także z tytułu oprocentowania środków na rachunkach bankowych.

Przy uwzględnieniu planowanych przychodów własnych ZUS w kwocie 391 965 tys. zł, odpisu z FUS w kwocie 1 850 000 tys. zł, a także przewidywanych środków pozostających na koniec 2002r. – Zakład będzie dysponował w 2003 roku na sfinansowanie swojej działalności środkami w łącznej kwocie 3 591 965 tys. zł.

Wydatki na działalność bieżącą Zakładu w 2003r. zostały wstępnie określone na łączną kwotę 3 555 593 tys. zł i obejmują :

- 1) wynagrodzenia na łączną kwotę 1 409 975 tys. zł, które uwzględniają zatrudnienie na poziomie 46 826 etatów kalkulacyjnych (tj. 45 780 etatów dotychczasowych oraz wzrost o 1000 etatów na zwiększone zadania ZUS, a także 46 etatów na wprowadzany audyt wewnętrzny), wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Zakładzie, wynikający z obowiązującego Regulaminu wynagradzania, w relacji do płacy przyjętej w projekcie ustawy budżetowej dla gospodarki narodowej oraz wynagrodzenia wypłacane na podstawie umów cywilnoprawnych (zawieranych m.in. z lekarzami i psychologami na przeprowadzanie badań, wydawanie opinii lekarskich dla celów orzeczniczych),
- 2) pochodne od wynagrodzeń (tj. składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy) w kwocie 279 330 tys. zł,
- 3) zakupy towarów i usług w kwocie 1 635 703 tys. zł, które dotyczą:
  - opłat pocztowych i bankowych, w kwocie 576 396 tys. zł, z czego: 437 615 tys. zł stanowią opłaty za przekazywane świadczenia pieniężne (które oszacowano przy uwzględnieniu planowanej liczby świadczeń oraz planowanego na 2003 r. wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych) oraz 138 781 tys. zł opłaty za korespondencję (które uwzględniają m.in. korespondencję z płatnikami składek i ubezpieczonymi, wysyłkę odcinków do świadczeniobiorców, którym świadczenia przekazywane są na rachunki bankowe),
  - usług w zakresie przetwarzania danych w kwocie 566 223 tys. zł, z czego: 218 847 tys. zł dotyczy głównie usług ZETO dla oddziałów ZUS, związanych z bieżącą eksploatacją systemów emerytalno-rentowych oraz 347 376 tys. zł dotyczy usług informatycznych, realizowanych przez Centralę Zakładu (w tym: 79.000 tys. zł stanowią koszty nadzoru gwarancyjnego sprawowanego przez PROKOM nad funkcjonowaniem Kompleksowego Systemu Informatycznego i 140 000 tys. zł koszty administrowania systemem KSI),
  - wydatków na zakupy towarów i usług niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania Zakładu w kwocie 493 084 tys. zł, które dotyczą przede wszystkim opłat za energię, usługi telekomunikacyjne (opłaty telefoniczne oraz opłaty za dzierżawę łączy teletransmisyjnych), kosztów remontów (budynków i pomieszczeń oraz usług remontowo-konserwacyjnych urządzeń, głównie sprzętu komputerowego), kosztów najmu oraz utrzymania budynków i pomieszczeń (łącznie z kosztami ochrony mienia, usługami komunalnymi, czystościowymi, itp.), odpłatności dla Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego za obsługę świadczeń finansowanych z FUS, a realizowanych przez Kasę, itp.,

- 4) pozostałe wydatki, w kwocie 218 965 tys. zł, które obejmują m.in.: odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, podatki i opłaty (w tym: podatek od nieruchomości, koszty egzekucji należności, opłaty licencyjne), koszty szkoleń, itp.

Wydatki na działalność inwestycyjną w 2003 r. zostały wstępnie określone na kwotę ok. 600 000 tys. zł, w tym na wydatki związane z zadaniami budowlanymi na kwotę ok. 150 000 tys. zł.

Z uwagi na ograniczoność środków jakimi Zakład będzie dysponował w 2003 roku zajdzie konieczność zweryfikowania wstępnie oszacowanych w planie finansowym na 2003r. potrzeb, zarówno w zakresie wydatków na działalność bieżącą, jak i inwestycyjną Zakładu.

Koszty obsługi kredytów i pożyczek

Koszty, które w 2003 r. zostaną poniesione na obsługę zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych oszacowano na kwotę 253 600 tys. zł, natomiast koszty pożyczek z budżetu zostaną naliczone w kwocie 13 742 tys. zł.

W planie finansowym Funduszu nie przewiduje się spłaty zaciągniętych pożyczek z budżetu państwa oraz zmniejszenia stanu kredytów w bankach komercyjnych na koniec 2003 r. W projekcie *ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie innych ustaw (druk nr 700)*, przekazanym przez Rząd w dniu 15 lipca 2002 r. do Sejmu RP zaproponowano przepis, który umożliwi umorzenie Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych spłaty pożyczek z budżetu państwa zaciągniętych w latach 1999-2000. Przewidywany stan zobowiązań FUS na koniec 2003 r. z tytułu pożyczek z budżetu państwa łącznie z naliczonymi odsetkami wyniesie 8 101 031 tys. zł, natomiast z tytułu zaciągniętych kredytów komercyjnych 2 974 900 tys. zł (patrz również punkt 7 *Informacji dodatkowej*).

Sytuacja finansowa

W planie finansowym Funduszu nie przewiduje się, jak już wspomniano, zmniejszenia w 2003 r. zobowiązań powstałych z tytułu zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych na koniec 2002 r. 1 996 813 tys. zł oraz pożyczek z budżetu państwa łącznie z naliczonymi odsetkami na kwotę 8 087 289 tys. zł.

Przyjmując planowany na początek 2003 r. stan Funduszu w kwocie -15 249 255 tys. zł oraz dochody (wg przypisu) w wysokości

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

---

101 927 728 tys. zł, wydatki w kwocie 102 186 751 tys. zł, zwiększenie zadłużenia w bankach komercyjnych do poziomu 2 974 900 tys. zł, sfinansowania emerytur i rent terminu „1” i „5” stycznia 2004 przekazaną zaliczkowo dotacją roku 2004 oraz przekazanie dotacji z budżetu państwa w 2002 r. w pełnej wysokości przewiduje się, że stan Funduszu na koniec 2003 r. wyniesie 15 508 278 tys. zł, z tego:

- 376 703 tys. zł stanowić będą, jak już wspomniano, środki pieniężne,
- 7 232 558 tys. zł należności, głównie z tytułu nie uregulowanych składek na ubezpieczenia społeczne oraz rozliczeń z urzędami pocztowymi z tytułu przekazywania środków pieniężnych w grudniu 2003 r. na wypłatę emerytur i rent pierwszych terminów stycznia 2004 r.,
- 23 117 539 tys. zł zobowiązania przede wszystkim z tytułu zaciągniętych pożyczek z budżetu państwa i kredytów w bankach komercyjnych, nie uregulowania zaległości wobec OFE za lata 1999 - 2002 oraz przekazywania podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie zdrowotne w miesiącu następnym po miesiącu, w którym wypłaca się świadczenia (patrz również punkt 8 *Informacji dodatkowej*).

Fundusz Rezerwy Demograficznej

FRD powołany został ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w celu uzupełniania niedoboru funduszu emerytalnego, który pojawi się w następstwie zmian demograficznych zachodzących w Polsce. Gromadzone, od 1 stycznia 2002 r., środki stanowią mają gwarancję wypłaty świadczeń emerytalnych dla wszystkich uprawnionych. Prognozy demograficzne przewidują relatywny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby osób uprawnionych do świadczeń emerytalnych w następnym dziesięcioleciu. Przewiduje się, że największe przyrosty ludności w wieku poprodukcyjnym nastąpią po roku 2010 (w wiek poprodukcyjny wejdą liczne roczniki wyżu z lat pięćdziesiątych XX w.). W związku z tym składki zgromadzone na rachunku funduszu emerytalnego w FUS mogą okazać się niewystarczające na wypłatę świadczeń emerytalnych. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje uruchomienie środków Funduszu Rezerwy Demograficznej nie wcześniej niż w 2009 r.

Dochody

Dochody Funduszu zaplanowano w łącznej kwocie 250 536 tys. zł, z tego:

- przypis składek w kwocie 230 899 tys. zł,
- przychody finansowe – w kwocie 19 637 tys. zł.

Przypis składek na Fundusz Rezerwy Demograficznej oszacowano w wysokości 0,1% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne. Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie odprowadzał do Funduszu 100% należnych mu środków. Ze względu na trudności finansowe FUS nie przewiduje się powstania nadwyżki środków na rachunku funduszu emerytalnego na dzień 31 grudnia 2002 r., która mogłaby dodatkowo zasilić FRD w 2003 r.

Dochody funduszu z lokowania środków zostały oszacowane w kwocie 19 637 tys. zł w oparciu o planową rentowność podstawowych instrumentów finansowych. Przyjęto, że dominującą pozycję w strukturze portfela aktywów FRD w 2003 r. będą stanowiły skarbowe papiery wartościowe. Zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych środkami FRD dysponuje i zarządza Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawa dopuszcza możliwość powierzenia środków FRD w zarządzanie uprawnionym podmiotom zewnętrznym. Ponadto dopuszczalne jest lokowanie przez Zakład środków FRD bezpośrednio w jednostkach uczestnictwa funduszy inwestycyjnych o ile ich

polityka inwestycyjna jest niesprzeczna z wymogami ustawy. Przewiduje się, iż w 2003 r. zarządzanie częścią środków FRD zostanie powierzone towarzystwom funduszy inwestycyjnych.

Wydatki

Ze względu na cel funkcjonowania Funduszu do roku 2009 jedynymi wydatkami Funduszu będą koszty bieżącego zarządzania. Ich wielkość zaplanowano na kwotę 1 944 tys. zł:

- 1 530 tys. zł dotyczy oczekiwanej wysokości opłat pobieranych przez zewnętrzne instytucje zarządzające środkami pieniężnymi Funduszu,
  - 414 tys. zł to koszty opłat ponoszonych przez Fundusz na rzecz audytora i aktuariuszy,
- przy uwzględnieniu oczekiwanej wysokości opłat pobieranych przez zewnętrzne instytucje zarządzające środkami pieniężnymi Funduszu.

Sytuacja finansowa

Stan Funduszu na koniec 2003 r. wyniesie 475 546 tys. zł, z tego:

- 10 tys. zł. stanowiąc będą środki pieniężne,
- 475 536 tys. zł to należności Funduszu ulokowane w bonach skarbowych, obligacjach oraz jednostkach uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Fundusz Alimentacyjny

Z Funduszu wypłacane są świadczenia alimentacyjne w przypadku całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów od zobowiązanych do ich płacenia. Świadczenia z Funduszu przysługują, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie uprawnionego, nie przekracza kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego przez GUS do celów emerytalnych. Świadczenia z Funduszu przyznaje się na okres 12 miesięcy, od czerwca każdego roku do końca maja następnego roku. W okresie od 1 czerwca 2002 r. do 31 maja 2003 r. zastrzono kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń alimentacyjnych, a mianowicie ustalono, że świadczenie alimentacyjne z Funduszu przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód netto na osobę w rodzinie uprawnionego uzyskany w roku 2001 nie przekroczy kwoty 612 zł.

Świadczenie przysługuje w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednak nie wyższej niż 30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim roku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego dla celów emerytalnych.

Dochody

Na 2003 r. zaplanowano dochody Funduszu według przypisu w łącznej kwocie 2 737 925 tys. zł, tj. o 5,6% wyżej od p. w. 2002 r., co wiąże się przede wszystkim ze wzrostem planowanych wydatków. Składniki ogólnej kwoty przypisu prezentują się następująco:

- przypis przychodów z tytułu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych 1 408 926 tys. zł,
wzrost o 7,6%,
- dotację z budżetu 1 249 230 tys. zł,
wzrost o 3,2%,
- różne przychody 79 769 tys. zł,
wzrost o 10,6%.

Przypis przychodów z tytułu wypłaconych świadczeń wyznaczony jest przez całość kwoty planowanych wydatków na świadczenia alimentacyjne ponieważ Funduszowi przysługuje roszczenie wobec osób zobowiązanych do alimentacji w wysokości 100% wypłaconych świadczeń.

Na 2003r. planuje się przychody Funduszu wg wpływów ogółem w kwocie 1 452 530 tys. zł, z tego:

- 203 300 tys. zł – przychody własne obejmujące wpływy ściągnięte od zobowiązanych do alimentacji (197 250 tys. zł) oraz różne przychody (6 050 tys. zł), obejmujące m. in. zwroty bezpodstawnie pobranych świadczeń oraz oprocentowanie środków na rachunkach bankowych,
- 1 249 230 tys. zł – dotacja z budżetu.

Planuje się, iż wpływy od osób zobowiązanych do alimentacji wyniosą 197 250 tys. zł i wzrosną w stosunku do p. w. 2002r. o 15,9% (przy planowanym stopniu pokrycia wydatków Funduszu wpływami od osób zobowiązanych na poziomie 14,0%). Liczba i wysokość wypłat z Funduszu, ustalane wyrokami sądów są niezależne od Zakładu. Jednocześnie egzekucja w stosunku do osób zobowiązanych do alimentacji prowadzona jest przez komorników sądowych i na jej skuteczność Zakład ma wpływ wyłącznie pośredni. W związku z powyższym, Zakład podejmuje działania zmierzające do wyegzekwowania należności alimentacyjnych i tym samym zwiększenia wpływów od osób zobowiązanych do alimentacji m. in. poprzez interwencje osobiste i korespondencyjne u komorników sądowych, współpracę z prezesami właściwych sądów rejonowych oraz występowanie z wnioskami o unieważnienie paszportów.

Dotacja z budżetu stanowi uzupełnienie przychodów własnych Funduszu w celu sfinansowania planowanych wydatków oraz uwzględnia rezerwę środków na koniec 2003 r. w kwocie 14 651 tys. zł.

Wydatki – koszty

Wydatki Funduszu na 2003r. zaplanowano na poziomie 1 452 426 tys. zł, z tego:

- wypłaty świadczeń pieniężnych 1 408 926 tys. zł, wzrost o 7,6%,
- pokrycie kosztów bieżącej działalności Zakładu związanych z obsługą Funduszu w kwocie 43 500 tys. zł, spadek o 42,4%.

Wydatki na świadczenia pieniężne zaplanowano przy przyjęciu przeciętnej miesięcznej liczby na poziomie 457,0 tys. osób pobierających świadczenia, natomiast przeciętną miesięczną wysokość świadczeń na poziomie 244,04 zł.

Sytuacja finansowa

Przy uwzględnieniu planowanego na początek 2003 r. stanu Funduszu w kwocie 5 844 557 tys. zł oraz przychodów (przypis) w wysokości 2 737 925 tys. zł i wydatków w wysokości 1 452 426 tys. zł przewiduje się, że stan Funduszu na koniec 2003r. wyniesie 7 130 056 tys. zł, z tego:

- 14 651 tys. zł stanowiąc będą środki pieniężne,
- 7 117 220 tys. zł stanowiąc będą należności od zobowiązanych, powstałe przede wszystkim w wyniku przyznawania – zgodnie z zasadą działania Funduszu – świadczeń w przypadku co najmniej częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów,
- 1 815 tys. zł stanowiąc będą zobowiązania Funduszu.

Zagrożenia

Plan finansowy FUS na rok 2003 został skonstruowany w taki sposób, że mogą wystąpić trudności w jego realizacji, bowiem nawet niewielkie odchylenia od wielkości planowanych, mogą powodować zakłócenia płynności finansowej Funduszu.

Informacja dodatkowa do Projektu budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Rezerwy Demograficznej na 2003 rok

1. Wpływy ze składek na FUS

Podstawowym źródłem przychodów FUS są składki na ubezpieczenia społeczne, które oszacowano wg przypisu na kwotę 73 723 935 tys. zł natomiast wg wpływu na 71 993 915 tys. zł. przy uwzględnieniu wskaźnika ściągальności składek 97,7%. Osiągnięcie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych planowanego na 2003 r. wskaźnika ściągальności z tytułu składek jest uwarunkowane wejściem w życie pakietu ustaw restrukturyzacyjnych. Restrukturyzacja należności publiczno - prawnych prowadzi do poprawy płynności finansowej przedsiębiorców, dzięki stworzeniu właściwych warunków dla ich rozwoju i stabilizacji, która w konsekwencji powinna znaleźć wyraźne odzwierciedlenie w terminowej realizacji bieżących należności, w tym także wobec FUS. Jednakże na skutek słabej koniunktury lat ubiegłych prognozowany na 2003 r. wzrost gospodarczy może nie być natychmiast odczuwalny przez Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Umorzenia nieopłacanych składek w latach poprzednich znacząco obniżą należności Funduszu, których uregulowanie w kolejnych latach dodatkowo wspomagałyby kondycję finansową FUS.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych obecnie obserwuje tendencję spadkową wpływu składek związaną z zaprzestaniem płacenia przez płatników zaległych zobowiązań, w tym w ramach zawartych układów ratalnych ze względu na możliwość ich umorzenia w ramach restrukturyzacji. Ponadto ustawa ta przewiduje zawieszenie części postępowań egzekucyjnych, co może wpłynąć na zmniejszenie wpływów do FUS w 2003 r. Już obecnie obserwuje się spadek wpływów od płatników z sektora górniczego, zbrojeniowego, służby zdrowia czy PKP z tytułu bieżących składek.

Składki należne otwartym funduszom emerytalnym szacuje się w 2003 r. w kwocie 11 384 788 tys. zł przy założonym wskaźniku ściągальności składek do OFE na poziomie ściągальności składek na ubezpieczenia społeczne, tj. 97,7%. Prezentowana kwota wpływów własnych uwzględnia również zmniejszenia wpływów składek z tytułu ograniczenia rocznej podstawy wymiary składek oraz odpływu składek do FRD.

2. Dotacja celowa dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Na 2003 r. zaplanowano dotację celową przeznaczoną na sfinansowanie wydatków na świadczenia pieniężne inne niż z ubezpieczenia społecznego, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów w kwocie 3 492 998 tys. zł, z tego: 2 716 973 tys. zł na wypłaty dla inwalidów wojennych i wojskowych oraz kombatanatów (w tym największą pozycję stanowią emerytury i renty, tj. 1 756 239 tys. zł) oraz 737 000 tys. zł na pozostałe świadczenia (świadczenia dla osób, które służbę wojskową odbywały w kopalniach, świadczenia dla osób deportowanych i osadzonych w obozach pracy przymusowej, deputaty węglowe dla emerytów i rencistów PKP, podwyżki świadczeń do kwoty najniższej emerytury, świadczenia wyjątkowe i specjalne przyznawane przez Prezesa ZUS i Prezesa RM, jednorazowe odszkodowania dla osób zatrudnionych przy produkcji azbestu oraz z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach).

W związku ze zmianami ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych wprowadzającymi stopniowy, kilkuletni system ujednolicania podstaw wymiaru rent, renty inwalidzkie oraz renty rodzinne nie podlegają waloryzacji, natomiast przewiduje się w 2003r. podwyższenie najniższych podstaw wymiaru do wysokości 1 350 zł. Dotychczas finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jednorazowe odszkodowania oraz nowo przyznane renty z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach od 2003 r. będą refundowane Funduszowi w ramach dotacji celowej. Pozostałe wydatki przeznaczone na wypłatę rent będących rekompensatą za szkody związane z czasowym stacjonowaniem wojsk radzieckich w Polsce, odsetek za opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń lub ich wypłacie oraz pokrycie kosztów obsługi świadczeń zleconych Zakładowi do wypłaty zaplanowano w kwocie 39 024 tys. zł. Dotacja uwzględnia skutki finansowe waloryzacji od 1 marca 2003 r. wskaźnikiem 103,7%, również tych świadczeń, które w 2002 zostały zamrożone na poziomie 2001 r., tj. dodatków kombatanckich, świadczeń dla żołnierzy-górników i deportowanych. Ponadto wysokość ryczałtu energetycznego w 2002r., utrzymana na poziomie 2001 r. ulegnie, zgodnie z przepisami, podwyższeniu w 2003 r.

3. Pozostałe dochody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Największe kwotowo pozycje pozostałych dochodów Funduszu stanowią:

- zapłacone odsetki za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, które oszacowano na 107 698 tys. zł,

- zwrot nienależnie pobranych świadczeń 77 371 tys. zł.

Pozostałe pozycje zaplanowano łącznie w kwocie 27 958 tys. zł.

4. Otwarte Fundusze Emerytalne

Kwotę składek do przekazania OFE zaplanowano przy założeniu szacunkowej średniorocznej liczby członków regularnie opłacających składki w 2003 r. na poziomie 7 857 tys. osób. Przyrost liczby członków OFE spowodowany jest zwiększeniem przeciętnego zatrudnienia w gospodarce, w tym przede wszystkim wzrostem liczby pracujących absolwentów, którzy mają obowiązek zapisania się do otwartego funduszu emerytalnego (wyjątkiem są absolwenci podejmujący działalność gospodarczą, którzy mogą być zwolnieni z obowiązku odprowadzania składek emerytalnych przez rok).

Przeciętną wysokość składki odprowadzanej do otwartych funduszy emerytalnych zaplanowano w wysokości 123,64 zł.

Przy powyższych założeniach przypis składek do OFE oszacowano na kwotę 11 657 575 tys. zł. Natomiast składki należne otwartym funduszom emerytalnym zostały zaplanowane przy założonej ściagalności składek na ubezpieczenia społeczne na poziomie 97,7% na kwotę 11 384 788 tys. zł.

5. Wydatki na emerytury i renty

Przeciętną miesięczną liczbę emerytur i rent (bez świadczeń pozostających w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) zaplanowano na poziomie 7 176,0 tys. (wzrost do p.w. 2002 r. o 0,3%) uwzględniając przyrost liczby świadczeń nowo przyznanych i wznowianych oraz ubytki spowodowane zgonami i zawieszeniami prawa do świadczeń.

Założono utrzymanie się zaobserwowanego w okresie 8 miesięcy 2002 r. wysokiego przyrostu liczby emerytur, spowodowanego sytuacją społeczno-gospodarczą, która wymusza wcześniejsze przechodzenie na emeryturę tych, którzy mimo spełniania warunków do uzyskania emerytury dotychczas kontynuują zatrudnienie. W ciągu 8 miesięcy 2002 r. przyrost netto liczby emerytur wyniósł 54,8 tys. podczas, gdy w analogicznym okresie 2001 r. osiągnął poziom 29,3 tys. Równocześnie w założeniach przyjęto zmniejszenie się dynamiki spadku liczby rent z tytułu niezdolności do pracy w stosunku do planowanego wykonania w 2002 r.

Przeciętną miesięczną wypłatę emerytury – renty z FUS (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi)

zaplanowano na poziomie 1 039,54 zł (wzrost do p.w. 2002 r. o 4,7%).
Wzrost przeciętnej emerytury – renty wynika głównie z waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych od 1 marca 2003 r. wskaźnikiem 103,7% oraz przyrostu wysokości emerytury – renty spowodowanego m. in. wyższym poziomem świadczeń nowo przyznawanych od bieżąco płatnych oraz decyzjami zamiennymi.

6. Wydatki na zasiłki i pozostałe świadczenia

Planowane wydatki na zasiłki i pozostałe świadczenia uwzględniają:

- przejęcie przez FUS od pracodawców finansowania absencji chorobowej od 34 dnia niezdolności do pracy oraz wypłaty jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- zmiany wynikające z projektowanych uregulowań prawnych dotyczących ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych głównie w zakresie finansowania przez FUS tej absencji od pierwszego dnia niezdolności do pracy oraz przyznanie uprawnień do jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku ubezpieczonym prowadzącym pozarolniczą działalność z wyrównaniem za okres wsteczny od 1 stycznia 1999 r.

Ze względu na charakter i zakres wprowadzanych zmian ich skutki finansowe są trudne do oszacowania. Ponadto z uwagi na to, że nadal są kontynuowane przez parlament prace nad ostatecznym kształtem wymienionych aktów prawnych, mogą nastąpić zmiany wpływające m.in. na zakres przysługujących z ich tytułu świadczeń. W związku z powyższym faktyczne wydatki mogą okazać się wyższe w stosunku do planowanych.

7. Koszty obsługi kredytów i pożyczek

Planowane koszty związane ze spłatą odsetek z tytułu zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych wyniosą w 2003 roku 253 600 tys. zł. Kwotę tę oszacowano opierając się na następujących założeniach:

- średniomiesięczny poziom wykorzystania kredytów 95,13%,
- stopa procentowa 8,94%,
- prowizje łącznie w wysokości 0,6 mln zł.

Naliczone koszty pożyczek z budżetu sięgną w 2003 roku kwoty 13 742 tys. zł.

W planie finansowym Funduszu nie przewiduje się spłaty zaciągniętych pożyczek z budżetu państwa oraz zmniejszenia stanu

kredytów w bankach komercyjnych na koniec 2003 r. W projekcie *ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie innych ustaw (druk nr 700)*, przekazanym przez Rząd w dniu 15 lipca 2002 r. do Sejmu RP zaproponowano przepis, który umożliwi umorzenie Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych spłaty pożyczek z budżetu państwa zaciągniętych w latach 1999-2000. Przewidywany stan zobowiązań FUS na koniec 2003 r. z tytułu pożyczek z budżetu państwa łącznie z naliczonymi odsetkami wyniesie 8 101 031 tys. zł, natomiast z tytułu zaciągniętych kredytów komercyjnych 2 974 900 tys. zł. Szacowany stan zobowiązań Funduszu z tych tytułów na koniec 2002 r. wyniesie odpowiednio 8 087 289 tys. zł i 1 996 813 tys. zł. Odsetki z tytułu pożyczki z budżetu państwa powiększą stan zobowiązań na podstawie umowy między Ministrem Finansów, a Funduszem Ubezpieczeń Społecznych.

8. Zobowiązania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Zobowiązania Funduszu w kwocie 23 117 539 tys. zł. dotyczą następujących tytułów:

- pożyczki z budżetu państwa zaciągniętej w latach 1999 – 2000 na kwotę 8 101 031 tys. zł łącznie z naliczonymi odsetkami (Fundusz nie płaci na bieżąco odsetek od pożyczki i powiększają one zobowiązania Funduszu, na podstawie umowy z Ministerstwem Finansów),
- składek należnych otwartym funduszom emerytalnym za lata 1999 - 2003 w łącznej kwocie 6 503 677 tys. zł,
- kredytów w bankach komercyjnych 2 974 900 tys. zł,
- terminu „1” i „5” wypłaty emerytur i rent stycznia 2004 r. sfinansowanego zaliczkowo przyznaną dotacją z 2004 r. w łącznej kwocie 2 457 246 tys. zł
- podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 1 088 664 tys. zł
- pozostałych tytułów w łącznej kwocie 1 992 021 tys. zł, na co składają się rezerwy z tytułu spraw sądowych, rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń i spraw w trakcie rozpatrywania, zobowiązania wobec ZUS, zobowiązania z tytułu nadpłat składek, rozliczenia z pocztą i bankami i inne.

9. Zagrożenia

W przypadku odchyień w realizacji planu dochodów i wydatków FUS może wystąpić konieczność zaciągnięcia w roku 2003 kolejnych kredytów.

Podobne odchylenia w planie finansowym FAL mogą być uzupełnione jedynie zwiększoną dotacją.

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2003

Załącznik 1. Projekt planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na rok 2003

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane	Projekt	
			wykonanie w 2002 r.	planu na 2003 r.	2002 r.=100%
			w tysiącach złotych		
1	2	3	4	5	6
I	Stan funduszu na początek roku	x	-14 122 948	-15 249 255	108,0
1	- środki pieniężne	x	358 247	356 381	99,5
2	- należności	x	3 695 503	5 329 749	144,2
3	- zobowiązania (minus)	x	-18 176 698	-20 935 385	115,2
II	Przychody - przypis	x	97 836 558	101 927 728	104,2
	- wpływy	x	96 163 863	100 174 396	104,2
1	Dotacje z budżetu państwa	243	27 279 324	27 967 454	102,5
	w tym:				
	z tytułu przekazania części składki do otwartych funduszy emerytalnych	x	9 826 595	11 384 788	115,9
2	Przychody własne - przypis	x	70 557 234	73 960 274	104,8
	- wpływy	x	68 884 539	72 206 942	104,8
	z tego :				
	1/ składki	082			
	- przypis	x	70 316 768	73 723 935	104,8
	- wpływy	x	68 666 361	71 993 915	104,8
	z tego :				
	- fundusz emerytalny				
	przypis	x	32 115 074	33 563 424	104,5
	wpływy	x	31 361 352	32 775 911	104,5
	- fundusz rentowy				
	przypis	x	28 896 137	30 371 300	105,1
	wpływy	x	28 217 882	29 658 548	105,1
	- fundusz chorobowy				
	przypis	x	5 601 625	5 892 768	105,2
	wpływy	x	5 470 138	5 754 467	105,2
	- fundusz wypadkowy				
	przypis	x	3 703 932	3 896 443	105,2
	wpływy	x	3 616 989	3 804 989	105,2
	2/ inne przychody własne	092, 097			
	- przypis	x	240 466	236 339	98,3
	- wpływy	x	218 178	213 027	97,6

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2003

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane	Projekt	
			wykonanie w 2002 r.	planu na 2003 r.	
			w tysiącach złotych		2002 r.=100%
1	2	3	4	5	6
III	Wydatki	x	98 962 865	102 186 751	103,3
1	Transfery na rzecz ludności	3110, 4590	95 583 867	99 909 669	104,5
	- emerytury i renty	x	87 288 197	91 501 200	104,8
	- w tym jednorazowa wypłata za 2000 r.	x	1 330	-	x
	- pozostałe świadczenia	x	8 295 670	8 408 469	101,4
	z tego :				
	- fundusz emerytalny	x	48 945 842	52 043 243	106,3
	w tym :				
	emerytury	x	48 939 696	52 038 323	106,3
	- fundusz rentowy	x	37 346 270	38 190 526	102,3
	w tym :				
	renty	x	32 026 526	32 764 912	102,3
	- fundusz chorobowy	x	5 098 632	5 236 825	102,7
	w tym :				
	zasiłki chorobowe	x	3 381 502	3 752 929	111,0
	- fundusz wypadkowy	x	4 193 123	4 439 075	105,9
	w tym:				
	renty	x	3 591 693	3 822 531	106,4
2	Wydatki bieżące	x	154 990	159 740	103,1
	w tym:				
	- prewencja rentowa	3030, 4300	115 000	115 000	100,0
	- prewencja wypadkowa	4300	0	5000	x
3	Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	2970	2 784 710	1 850 000	66,4
4	Koszt obsługi kredytu i pożyczek	8070	439 298	267 342	60,9
IV	Stan funduszu na koniec roku	x	- 15 249 255	- 15 508 278	101,7
1	- środki pieniężne	x	356 381	376 703	105,7
2	- należności	x	5 329 749	7 232 558	135,7
3	- zobowiązania (minus)	x	-20 935 385	-23 117 539	110,4

Załącznik 2. Projekt planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2003

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane wykonanie w 2002 r.	Projekt planu na 2003 r.	
			w tysiącach złotych	2002r = 100	
1	2	3	4	5	6
I	Stan funduszu na początek roku	x	-	226 954	x
1	- środki pieniężne	x	-	-	-
2	- należności	x	-	226 954	x
3	- zobowiązania (minus)	x	-	-	-
II	Przychody	x	227 289	250 536	110,2
1	Składki	082	221 388	230 899	104,3
2	Pozostałe przychody	x	5 901	19 637	332,8
	w tym:		-	-	-
	pozostałe odsetki	092	5 901	19 637	332,8
III	Wydatki	x	335	1 944	580,3
1	Wydatki bieżące (własne)	x	335	1 944	580,3
	w tym:				
	zakup usług pozostałych	4300	335	1 944	580,3
IV	Stan funduszu na koniec roku	x	226 954	475 546	209,5
1	- środki pieniężne	x	-	10	x
2	- należności*	x	226 954	475 536	209,5
3	- zobowiązania (minus)	x	-	-	-

* Aktywa funduszu lokowane w: jednostki udziałowe funduszy inwestycyjnych, bony skarbowe i obligacje.

Załącznik 3. Projekt planu finansowego Funduszu Alimentacyjnego na rok 2003

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane wykonanie w 2002r.	Projekt planu na 2003r.	
				w tysiącach złotych	2002r.=100
1	2	3	4	5	6
I	Stan funduszu na początek roku	x	4 637 315	5 844 557	126,0
1	- środki pieniężne	x	13 356	14 547	108,9
2	- należności	x	4 625 774	5 831 825	126,1
3	- zobowiązania (minus)	x	-1 815	-1 815	100,0
II	Przychody	x	2 592 454	2 737 925	105,6
1	Dotacje z budżetu państwa na działalność bieżącą	243	1 210 602	1 249 230	103,2
2	Pozostałe przychody	057,097	1 381 852	1 488 695	107,7
	w tym:				
	wpływy ściągnięte od zobowiązanych	x	170 260	197 250	115,9
III	Wydatki	x	1 385 212	1 452 426	104,9
1	Transfery na rzecz ludności (świadczenia społeczne)	3110	1 309 712	1 408 926	107,6
2	Wydatki bieżące (własne)	2970	75 500	43 500	57,6
IV	Stan funduszu na koniec roku	x	5 844 557	7 130 056	122,0
1	- środki pieniężne	x	14 547	14 651	100,7
2	- należności	x	5 831 825	7 117 220	122,0
3	- zobowiązania (minus)	x	-1 815	-1 815	100,0